

Det var denne Side af Sagen. Med Hensyn iøvrigt til disse Forholds Historie, som saaledes ved fri Bestyrelse navnlig i den foregaaende Session fra dette Things Side i Henhold til Regjeringens gjentagne Gange fremskillede Forslag, uden at ganske vist i saglig Henseende Rigsdagen derved var kommen udenfor sin Stilling til dette Spørgsmaal, turde jeg maasse gjøre et Par Bemærkninger, som ogsaa tjene til Belysning af det Forslag, jeg fravaader ærede Medlemmer her for Tiden at gaa ind paa. Det er et kort Uddrag af en Indberetning, som vi have forlangt om Forternes Historie af Krigsministeriet, og som jeg haaber, at der ikke er Noget i Veien for at lade trykke til ærede Medlemmer til 3die Behandling. Det kan være en Veiledning til Forstaaelse af, hvorledes Rigsdagen i det Hele har stillet sig, uagtet jeg maa erkjende, at der mangler en Del nærmere Udvikling, navnlig af Bevillingerne til Søforsvaret i de senere Aar. Det er kun Forstærkningen af Forterne, som der er Tale om. Ved Loven af 31te Marts 1858 bevilgedes til nye Forter 6,800,000 Kr., Planen blev ved en Kommission, nedsat i 1860, noget reduceret, og i 1864 vare disse Forter, altsaa Prøvestenen, Mellemfortet, Trekroner, Lynetten, Strickers Batteri og ny Kalkbrænderi for saa vidt færdige, det vil sige, de vare armere og havde efter den reducerede Plan kostet 3,512,000 Kr. Samtlige Forter vare bestemte at skulle være armere med 223 Kanoner. De havde i 1864 187 Kanoner og nogle Morterer. I de nærmeste Aar efter 1864 foretoges nogle Forbedringer, og i Aarene fra 1871—73 foretoges der Forbedringer navnlig ved Forstærkning af Ammunitionsmagaziner til et Beløb af 214,000 Kr. Der- ved stiger Anlægssummen til 3,940,000 Kr., og til Rest af det oprindelig bevilgede Beløb staar 2,860,000 Kr. Senere er der navnlig ved Beslutning ifjor bevilget til Forstærkninger, ogsaa ved Strickers Batteri, 483,000 Kr., saa at det hele Beløb, der er anvendt paa Anlægget af disse Forter, er løbet op til henimod 4½ Million. Det er selvfølgelig uden Bestyrelsen, hvis Prisbeløb jeg ikke kan angive; men imidlertid er Bestyrelsen gaaet ned fra 223 til 187 i 1864, senere til 160 og nu til 143. Enhver kan sige til sig selv, af hvilke Grunde dette Antal Kanoner er gaaet saa betydelig ned, det er selvfølgelig paa Grund af den Udvikling, Artilleriet har faaet, saa at man ikke vil have disse mange Smaaplykker, men bruger nogle af de større, som tale med større Effekter, og denne Udvikling har i de senere Aar, efterhaanden som Artillerividskaben er fredeen frem, ført til nye Anskaffelser. Ogsaa til de nuværende Søforter, som man jævnlig gennem Rigsdagen har faaet Bevilling til at forstærke, har man bevilget, om end ingenlunde altid det Forlangte, saa dog efterhaanden noget af det Bedste, som Artillerividskaben til enhver Tid har præsteret. — Det er i Flugt med Rigsdagens

hele Tradition baade med Hensyn til selve Forstærkningen og med Hensyn til Bestyrelsen, at det Mindretal, hvortil jeg hører, maa fravaade Regtelsen af de 6 Stykker Kanoner. Uagtet den nemlig fremtræde ligesom det nye Feltstyks i Forsaaret 1876 med betydelig større Beløb, end man tidligere havde tænkt sig til et lignende Antal, saa ligger det alene i det forbausende, tidligere utænkelige eller utænkte Standpunkt, hvorpaa Artillerividskaben nu staar. — Vi, som et lille Land af begrændset finantsiel Betydning, ere ikke istand til at tage Meget af det Nye, men det, som vi skulle være istand til, det er at følge saaledes med, at vi altid efter vort Lands Forhold have noget af det Bedste, som Artillerividskaben præsterer, og som har gjenemgaaet Prøvelsens Skjærnsild og har faaet almindelig Anerkjendelse; thi der er jo altid i de store Lande store Opgaver under Forsøg, som vi ikke kunne tage os af. Dette Vaaben har ved Forsøg, foretagne i Sagkyndiges Overværelse ved Meppen, saa at sige for hele Europas Dine, vundet almindelig Anerkjendelse. Naar næsten alle Lande delvis have anskaffet det, skulle vi ikke være de Sidste til at gjøre det og først anskaffe den, maasse netop naar de staa paa det Tidspunkt, at de lige høre op, og der kommer noget Nyt. Saaledes bare vi os ikke ad ved det nye Feltstyks; af de Tabeller, som fulgte med vor Indstilling i 1876, saas det, at vi hvert Aar anskaffede nyt Feltstyks af det bedste, som man dengang antog eksisterede. Fra Artilleriets Side tilfod man, at det Feltstyks, som man havde, kunde maale sig med mange Landes i Europa dengang, da man anskaffede nyt; men at det nye efter de Sagkyndiges Beretning havde saa væsentlige Fortrin og var begyndt indført i saamange forskellige Lande, at, hvis vi ikke vilde komme bagefter og staa som i 1864 med langt ringere Vaaben end Tjenden, maatte vi anskaffe det. Dengang stillede vi os saaledes, at vi sagde: Ikke een Million, vi tage to Millioner og indføre det for famelige Feltbatterier paa een gang. Indenfor det Omraade, som vi finantsielt tør gaa, for — forsaavidt vi kunne — at indbefomme de Krav, som Artillerividskaben i den Henseende maatte stille, kunne vi ikke negte at det er velgjørende for os at se, at Artillerividskaben følger med Udviklingen i de andre Lande, med Vaabnene baade for Fodfolk, Feltartilleri og Fæstningsartilleri, saa at vi ikke, naar det kommer til Stykket, blive overraskede, som vi bleve det i 1864, da de riflede Kanoner fra Broagerland spadserede ind i Sønderborg. — Jeg har saaledes udforlig viist de Herrer, i hvilken Forbindelse dette Spørgsmaal staar med de Beslutninger, som Rigsdagen gennem 20 Aar har fattet med Hensyn til Søforterne og navnlig med de Beslutninger, som Rigsdagen i de senere Aar særlig i forrige Samling har fattet med Hensyn dertil, saavel hvad Forstærkningen